

svært lige overfor den fattige Mand's Børn, lige overfor Husmandens og Indsidderens Børn. Jeg kan forstaa, at Gaardmanden, at Folk, der have Jord — jeg taler nemlig nærmest om Forholdene paa Landet, der er jeg mest kjendt — kunne bestyrelse deres Børn paa anden Maade de tre Dage om Ugen, de ikke gaa i Skole, men den jordløse Husmand og Indsidderen, der ikke har Noget at give sine Børn at bestille, maa absolut lade dem gaa og drive, og det finder jeg, som sagt, at være aldeles usforvarligt. Samfundet bør gjøre, hvad det kan, i denne Retning, for at fremme Oplysningen gjennem alle Samskuleklasser. Gaardmanden og den mere bemidlede Mand paa Landet kan, som sagt, ogsaa ad anden Vej søge at skaffe sine Børn en fylligere Undervisning, men det kan den mindre Mand ikke. Nu veed jeg jo saa vel, at man vil sige, at det er meget let at foreslaa saadant Noget, men det vil koste enorme Penge, det kan slet ikke lade sig udføre, det vil blive altfor betosteligt, vi maa have langt flere Skolestuer, og vi maa have mange flere Lærere. Det veed jeg saa godt, at man vil sige, og man kan vel ogsaa sige det med en vis Grund, men paa den anden Side tror jeg, at alle disse Hindringer kunne overvindes, naar man har Villie dertil. Jeg vil navnlig tillade mig at henlede Opmærksomheden paa de slesvigiske Skoleforhold. Jeg har, som det er mange af de Herrer kjendt, levet min hele Tid paa de sidste 10 Aar nær under den slesvigiske Lovgivning, saa jeg saa temmelig nøie kjender disse Forhold. Der har man, lige siden Skolevæsenet blev ordnet — jeg tror, det var i 1812, et Par Aar før her i Kongeriget — udelukkende havt Høitidskolegang, og nu, efterat det Distrikt, hvor jeg hører hjemme, er blevet lagt ind under Kongeriget ved Fredslutningen i 1864, have vi bibeholdt Høitidskolegangen overalt der, uden at en eneste Stemme har løftet sig derimod. Man hører villig de Byrder, der følge deraf, og kan man bære dem der, kan man det ogsaa andre Steder; Forholdene paa begge Sider af Grændsen ere de samme, Velstanden vil omtrent være den samme, og er der virkelig saadanne Egne, som ikke kunne bære Byrderne, lad saa Statskassen træde til og give et passende Tilskud f. Ex til Ophjælpelse af nye Skoler. Jeg tror, som sagt, man kan bære Byrderne, naar man bliver vant dertil; Vanen gjør saa Meget i slige Forhold. Jeg tror nu ganske vist, at det vil være nødvendigt, naar man indfører Høitidskolegang gjennem alle Klasser, at dispensere de større Børn i Sommermaanederne; det er jo ogsaa det, der er foreslaaet i nærværende Forslag.ovre i det forhenværende slesvigiske Distrikt have vi det saaledes, at naar Skolekommissionen finder, at Børnene ere modne til det, kunne de dispenseres fra Høitidskolegangen om Sommeren, saaledes at de blot gaa een Dag om Ugen; jeg tror ikke, det er rigtigt, at man helt opfatter

Skolegangen i 5 Maanedere, som det erede Medlem fra Kjøbenhavn (Bloug) udtalte iaaar. Jeg tror, at man bør holde paa, at de skulle møde een Dag ugentlig i Skolen. Kunne de ikke lære Meget, saa kunne de dog lære Noget; man kan dog opstraffe Religionsundervisningen, og til Læsning, Regning og Skrivning kan der ogsaa blive nogen Tid paa denne Dag, men aldeles at opgive Skolen i de 5 Sommermaanedere, tror jeg slet ikke gaar an, de ville da glemme om Sommeren, hvad de have lært om Vinteren. Den høitærede Minister har ment at ville indstrænke Børnenes Antal til 30 i hver Klasse. Naar jeg kunde faae indført Høitidskolegang, vilde jeg meget hellere gaa til 40, ja, om det skulde være til 50 Børn i hver Klasse; thi jeg tror, at man ad denne Vej vil komme videre end ved at have 30 Børn i hver Klasse og Halvdags-Skolegang. Den høitærede Minister har foreslaaet Fortsættelses-skoler. Jeg tror ikke, at disse ville have nogen videre Fremtid for sig; jeg tror ikke, at man i det Hele vil kunne realisere denne Tante, hvor smukt og tiltalende den end er. Naar Børnene først ere konfirmerede, tror jeg ikke, at man gjerne indlader sig paa at lade dem træde ind i en saadan Skole. Jeg tror, at Lærdensens gaar langt mere i Retning af at sende dem til en Folkehøiskole, eller som et æret Medlem har kaldet slige Anstalter en høiere Folkehøiskole, et Landbrugsinstitut eller en lignende Anstalt. Jeg vil meget tilraade, at de Penge, som man muligen vilde anvende paa disse Fortsættelses-skoler, blive anvendte til Udvikling af vort Skolevæsen, saaledes at vi kunne faae Høitidskolegang for alle Børn fra 7 til 14 Aar. Med Hensyn til Mulkteringen, da er jeg af den Mening, at vi slet ikke kunne undvære Mulkteringsystemet. Efter den Erfaring, jeg har gjort, gives der Forældre, som ikke bekymre sig synderlig om deres Børns aandelige Udvikling, men derimod sætte langt mere Pris paa den Fortjeneste, de kunne have af Børnenes Arbejde. Jeg vil henlede Opmærksomheden paa et Forhold, som jeg finder kunde være smukt, og det er, at Skolemulkterne faae en anden Bestemmelse og ikke anvendes paa den Maade, hvorpaa de nu efter Lovgivningen skulle anvendes, nemlig gaa ind i Kommunens Kasse. Jeg finder det ikke smukt eller passende, at Penge, som oppebæres paa denne Maade, uden videre gaa ind i Kommunens Kasse. Jeg kjender mange Steder, hvor man har indført den Bestemmelse, at de skulle anvendes til Præmier for fattige Børn, som slittig besøge Skolen. For at kunne gjøre dette, skal man nu have Amtsrådets Tilladelse, men det forekommer mig, at det — hvis vi i det Hele skulle faae en Lov ud af dette Lovforslag — vilde være bedre, at der blev sat en Bestemmelse herom, ind i selve Loven, saa at man ikke behøvede hvert Aar at spørge Amtsrådet om deres Sag. Med Hensyn til